

Финансира
Европска унија

ТВНИНГ ПРОЈЕКАТ

ПОДРШКА ЕУ ПАРЛАМЕНТИМА У БИХ У ПОСЛОВИМА ЕВРОПСКИХ ИНТЕГРАЦИЈА

ИНФОРМАТИВНИ ЧЛАНАК ТВНИНГ ПРОЈЕКТА ЕУ / УКРАТКО О ПРОПИСИМА У ЕУ

ЗАЈЕДНИЧКА ПОЉОПРИВРЕДНА ПОЛИТИКА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

► КОЈА ЈЕ УЛОГА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПОЛИТИКЕ У ЕУ?

ЗПП има вишеструку улогу. Поред тога што пружа подршку производњи хране и хране за животиње, ЗПП има кључну улогу у заштити и очувању биолошке разноврсности, животне средине и руралних подручја те самим тим штити традицију и културно наслеђе руралних области, приликом чега се обезбјеђује квалитет хране, утврђивање њеног поријекла, трговина и промоција пољопривредних производа ЕУ.

► КОЈИ СУ ОСНОВНИ ЦИЉЕВИ ЗПП-А?

Циљеви ЗПП-а прописани су чланом 39 Уговора о функционисању Европске уније (УФЕУ):

- повећати пољопривредну продуктивност промоцијом техничког напретка и обезбјеђењем рационалног развоја пољопривредне производње те оптималног коришћења елемената производње, нарочито радне снаге;
- на тај начин обезбиједити примјерен животни стандард пољопривредног становништва, нарочито повећањем личне зараде особа које се баве пољопривредом;
- стабилизovati тржишта;
- обезбиједити доступност снабдијевања;
- побринути се да роба дође до потрошача по разумним цијенама.

У осталим одредбама Уговора наведени су **циљеви који су примјениви на све политике и мјере ЕУ**. Самим тим, промоција високог нивоа запошљавања (члан 9), заштита животне средине с циљем промоције одрживог развоја (члан 11), заштита потрошача (члан 12), захтјеви за добробит животиња (члан 13), јавно здравље (члан 168(1)) и економска, друштвена и територијална кохезија (чланови 174-178) постају појединачни циљеви ЗПП-а. Европски зелени план и Стратегија „од поља до стола“, које је Европска комисија најавила за прољеће 2020. године, потврђују мултидисциплинарну природу области пољопривреде и хране. Поред тога, с обзиром на либерализацију тржишта и глобализацију, у члану 207 изнесени су принципи заједничке трговинске политике који се примјењују на трговину пољопривредним производима. Такође, с обзиром на јединствену структуру пољопривредне индустрије, одобрено је одступање од принципа тржишне конкуренције за пољопривредне производе и трговину таквим производима (члан 42). **Приликом спроведбе ЗПП-а подузимају се посебне мјере у погледу** специфичне природе пољопривреде која произилази из друштвене структуре пољопривреде, структурних и природних неједнакости између различитих пољопривредних регија, потребе за постепеним прилагођавањем и чињенице да пољопривреда у земљама чланицама представља сектор који је блиско повезан с економијом као цјелином.

Европска пољопривреда, прехранбена индустрија и сектор услуга осигуравају 44 милиона радних мјеста у ЕУ, укључујући редовни посао за 20 милиона радника само у пољопривредном сектору. Захваљујући разноврсној клими, плодном земљишту, техничким вјештинама пољопривредника и квалитету производа, ЕУ је један од водећих свјетских произвођача и извозника пољопривредних производа.

Пројекат спроводи конзорцијум који чине
Народна скупштина Мађарске, Парламент Аустрије и Хрватски сабор

REPUBLIK ÖSTERREICH
Parlament

ORSZÁGGYŰLÉS

HRVATSKI SABOR

➤ ШТА ПОРАЗУМИЈЕВА ТЕРМИН „ПРАВНА ТЕКОВИНА У ОБЛАСТИ ЗПП-а“?

ЗПП је најстарија заједничка политика ЕУ. Од 1962. године неколико је пута преобликована како би се прилагодила новим изазовима и промјењивој европској и глобалној животној средини.

У ЕУ постоји значајан број прописа који се односе на Заједничку пољопривредну политику, шеме финансирања и подршке, пољопривредне производе, генетски модификоване организме, пестициде и ђубрива, интеракцију с другим политикама – о конкуренцији и трговини, као и европској статистици, али у сљедеће четири главне уредбе наведени су различити елементи ЗПП-а:

- ▶ правила за директно плаћање пољопривредницима (Уредба ЕУ 1307/2013);
- ▶ заједничке организације тржишта пољопривредних производа (Уредба ЕУ 1308/2013);
- ▶ подршка руралном развоју (Уредба ЕУ 1305/2013);
- ▶ финансирање, управљање и надзор заједничке пољопривредне политике (Уредба ЕУ 1306/2013).

➤ КАКО СЕ ЗПП ФИНАНСИРА?

ЕУ својим пољопривредницима пружа финансијску подршку и охрабрује одрживе и еколошке праксе, а истовремено улаже и у развој руралних подручја. Економски и друштвени циљеви ЗПП-а којим се штите интереси произвођача, потрошача и руралних заједница финансирају се кроз:

- ▶ **подршку приходу** путем директних плаћања којима се обезбјеђује стабилност прихода те се пољопривредницима исплаћују накнаде за еколошки прихватљиву пољопривреду и пружање јавних добара која обично нису тржишно исплатива, као што је брига о селу (први стуб ЗПП-а);
- ▶ **тржишне мјере** за рјешавање тешких ситуација на тржишту као што је нагли пад потражње због забринутости за здравље или пад цијена због привремено прекомјерне понуде на тржишту (први стуб ЗПП-а);
- ▶ **мјере руралног развоја** с националним и регионалним програмима усмјереним на рјешавање посебних потреба и изазова с којима се суочавају рурална подручја (други стуб ЗПП-а).

ЗПП се финансира из два фонда који су дио буџета ЕУ:

- ▶ Европски фонд за гаранције у пољопривреди пружа директну подршку и средства за финансирање тржишних мјера (први стуб);
- ▶ Европски пољопривредни фонд за рурални развој којим се финансира рурални развој (други стуб ЗПП-а)

Плаћањима управља свака држава чланица Европске уније на националном нивоу. У складу с правилима ЕУ о транспарентности, свака земља објављује информације о примаоцима плаћања у оквиру ЗПП-а.

➤ ШТА ЗНАЧИ РУРАЛНИ РАЗВОЈ?

Мјере руралног развоја појачавају тржишне мјере и подршку доходу ЗПП-а кроз стратегије и финансирање усмјерено ка јачању пољопривредно-прехрамбеног и шумарског сектора ЕУ, одрживе животне средине и добробити руралних подручја. Како би ријешиле проблеме у оквиру ових приоритета, земље чланице ЕУ спровode програме руралног развоја који су осмишљени тако да одговарају њиховим јединственим изазовима и могућностима. Финансирају се из Европског пољопривредног фонда за рурални развој.

Ови програми се могу осмислити за једну државу, али и за регију те морају да укључе активности у оквиру четири од шест приоритета Европског пољопривредног фонда за рурални развој. Сваки од тих приоритета доприноси циљевима у области иновација, заштите животне средине и ублажавања климатских промјена.

ПРИОРИТЕТИ ЕВРОПСКОГ ПОЉОПРИВРЕДНОГ ФОНДА ЗА РУРАЛНИ РАЗВОЈ:

- ▶ подстицање преношења знања у пољопривреди, шумарству и руралним подручјима;
- ▶ јачање конкурентности и повећање исплативости свих врста пољопривредне дјелатности те промоција иновативне пољопривредне технологије одрживог управљања шумама;
- ▶ промоција успоставе ланца снабдијевања храном, добробити животиња и управљања ризиком у пољопривреди;
- ▶ промоција ефикасности ресурса те подстицање напретка према економији с ниским нивоом емисија угљеника отпорном на климатске промјене у пољопривредном, прехрамбеном и шумарском сектору;
- ▶ обнављање, очување и побољшање екосистема зависних од пољопривреде и шумарства;
- ▶ промоција социјалне укључености, сузбијања сиромаштва и привредног развоја у руралним подручјима.

Земље морају да поставе циљеве у складу с подручјем на које су усмјерене, при чему требају да наведу мјере које ће спроводити и средства која ће им бити потребна за испуњење циљева. Дакле, иако Европска комисија одобрава и прати програме руралног развоја, одлуке у вези с одабиром пројеката и одобравањем средстава доносе се на националном или регионалном нивоу.

➤ ДЕВЕТ ЦИЉЕВА БУДУЋЕГ ЗПП-а

- ▶ праведан доходак за пољопривреднике
- ▶ повећање конкурентности
- ▶ поновна успостава равнотеже снага у прехранбеном ланцу
- ▶ борба против климатских промјена
- ▶ брига за животну средину
- ▶ очување пејзажа и биолошке разноврсности
- ▶ подршка генерацијској обнови
- ▶ динамична рурална подручја
- ▶ заштита квалитета хране и здравља.

➤ КОЈИ СУ ОСНОВНИ ИЗАЗОВИ ЗА БОСНУ И ХЕРЦЕГОВИНУ?

Комисија је 29. маја 2019. године усвојила Мишљење о захтјеву Босне и Херцеговине за чланство у ЕУ. Поглавље 11 Аналитичког извјештаја у прилогу Мишљења односи се на пољопривреду. Према Извјештају, Босна и Херцеговина је у **раној фази припремљености** у области пољопривреде и руралног развоја. С обзиром на то да се пољопривредна политика Босне и Херцеговине заснива на државном Закону о пољопривреди, исхрани и руралном развоју, БиХ **треба да обезбиједи одговарајуће спровођење Закона и убрза усклађивање с правном тековином**. БиХ **треба да на државном нивоу усвоји и друге законе у овој области, као што су закон о вину и органској производњи**. Када је у питању Стратешки план руралног развоја за период 2018-2021, од кључне је важности да се **дјелотворно спроведе Стратешки план руралног развоја и почне радити на плану за наредни период**. Такође, **на разним нивоима власти у земљи треба да уведе усклађене програме руралног развоја**.

Што се тиче хоризонталних питања, Босна и Херцеговина **треба да успостави административне структуре које су неопходне за заједничку пољопривредну политику** (као што су платна агенција и Интегрисани систем администрације и контроле (IACS), укључујући Систем за идентификацију земљишних парцела (LPIS)), као и елементе за управљање и контролу средствима ЕУ у оквиру ЗПП-а. Босна и Херцеговина ће такође морати да успостави **Мрежу рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима (FADN)** у складу с правном тековином, **усклади законе којим се уређују плаћања на свим нивоима у земљи**, као и пољопривредне савјетодавне системе.

Директна плаћања и мјере подршке које нису усклађене или се не примјењују истом динамиком на свим нивоима у земљи **треба постепено ускладити с прописима ЕУ**. Исто важи и за тржишно везане субвенције и додатне мјере на различитим нивоима власти. Босна и Херцеговина **треба да оствари напредак у успостављању организације заједничког тржишта и омогући услове за успостављање организација произвођача**. БиХ такође **треба да омогући поуздану статистику пољопривреде за цијелу земљу**. **Законски оквир у области политике квалитета**, укључујући заштиту ознака поријекла, географских ознака и традиционалних назива, **треба унаприједити и ускладити** како би се успоставили потпуно функционални институцијски аранжмани за спроведбу и контролу програма квалитета и како би се избјегло преклапање надлежности Института за интелектуално власништво и Агенције за сигурност хране.

Акциони план за спроведбу приоритета из Мишљења Европске комисије и Аналитичког извјештаја

У складу с налазима Аналитичког извјештаја, Дирекција за европске интеграције Вијећа министара БиХ припремила је списак активности, мјера и докумената које треба да се усвоје како би се испунила очекивања ЕУ, као и могућа ограничења приликом спроведбе Акционог плана.

УЛОГА ПАРЛАМЕНАТА У РЈЕШАВАЊУ ПИТАЊА У ОБЛАСТИ ПОЉОПРИВРЕДЕ

Основни задаци и одговорност парламената у БиХ у вези с пољопривредом су:

Законодавна функција

- Усклађивање законских аката везаних за пољопривреду који треба да се усвоје или измијене у парламентима (то се углавном односи на законе, док подзаконске акте треба усвајати на нивоу влада).

Функција надзора:

- Политичко праћење активности влада у току процеса преговора.
- Редовна контрола испуњења приоритета из Мишљења Европске комисије и Аналитичког извјештаја.
- Праћење законодавних и извршних активности влада у вези с преношењем и спроведбом правне тековине ЕУ у области пољопривреде.

Информативна функција:

- Пружање информација у вези с усклађивањем нацрта закона у области пољопривреде.
- Сарадња с домаћим коморама и удружењима која представљају интересе малих, средњих и великих пољопривредних произвођача – „информације с терена“ које пружају ова тијела могу допринијети конструктивној расправи о питањима ЕУ.
- Организовање семинара, јавних саслушања и округлих столова о најважнијим питањима у области пољопривреде и преношењу правне тековине ЕУ, на којима учествују стручњаци из области пољопривреде, чланови академске заједнице и представници организација цивилног друштва.
- Подизање свијести јавности о пољопривреди и ЗПП-у кроз пружање објашњења различитим групама у друштву о томе шта приступање Европској унији значи из перспективе пољопривреде.

Међународна и међупарламентарна сарадња:

- Сарадња с институцијама ЕУ, националним парламентима земаља чланица ЕУ и парламентима земаља Западног Балкана у циљу размјене информација.
- Организовање заједничких сједница и округлих столова може допринијети повећању обима знања како парламентарног особља, тако и посланика.
- Информисање међународних партнера о постигнутом напретку и изазовима за БиХ.

Административно особље парламената одговорно је за пружање неопходног стручног знања и организацијске подршке члановима парламената како би могли доносити неопходне одлуке и заступати интересе грађана.

ЖЕЛИТЕ ЛИ САЗНАТИ ВИШЕ?

Додатне информације доступне су на следећим везама:

Европска унија: Пољопривреда: https://europa.eu/european-union/topics/agriculture_en

ЗПП и Уговор <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/103/the-common-agricultural-policy-cap-and-the-treaty>

Кључна политика ЗПП-а: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy_en

Кључни циљеви будућег ЗПП-а: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/future-cap/key-policy-objectives-future-cap_en

Укратко о ЗПП-у:

https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/cap-glance_en#legalfoundations

Рурални развој у ЕУ:

https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/rural-development_en

Будућност ЗПП-а: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/future-cap_en

Примјери најбољих пројеката – Европски фонд за рурални развој <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f9f021f7-59dd-11ea-8b81-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>

Резиме прописа ЕУ у области пољопривреде https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/agriculture.html?root_default=SUM_1_CODED%3D03

Аналитички извјештај Европске комисије: <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20190529-bosnia-and-herzegovina-analytical-report.pdf>

Акциони план за реализацију приоритета из Мишљења Европске комисије и Аналитичког извјештаја: <http://www.dei.gov.ba/dei/dokumenti/prosirenje/default.aspx?id=22458&langTag=bs-BA>